

A RENDES ÉS A RENDKÍVÜLI SZENTÉVEK (folytatás)

XIII. Gergely (1572-1585)

Az 1574. május 10-én kiadott *Dominus ac Redemptor noster* című, kétszer kihirdetett (Nagyboldogasszony ünnepén és Advent utolsó vasárnapján) bullával XIII. Gergely 1575-öt szentévnek jelölte ki. Ez volt a Trentói zsinat utáni első jubileum, amelynek légkörét meghatározta a pápa eltökélt szándéka, hogy végrehajtsa az egyház vallási és erkölcsi megújítását. A szentévet az Angyalvár ágyúinak ünnepélyes eldördülése nyitotta meg. A bulla pontosította a búcsúk kieszközlésének a feltételeit: mindazok elnyerték a teljes búcsút, akik megbánták és meggyónták bűneiket, majd ellátogattak a négy főszékesegyházba harminc napon keresztül, amennyiben rómaiak voltak, vagy külföldiek esetében tizenöt napon keresztül. Számos érsek és bíboros kíséretében — akik között volt Borromeo Károly milánói érsek is, aki egyszerű zarándokként érkezett Rómába —, a pápa karácsony vigiliáján a *Veni Creator Spiritus* dallamára átlépett a Szent Kapun. Egy fontos újdonsága volt ennek a szentévnek: a laikus és szerzetesi csoportosulások, valamint a számos confraternitás jelenléte, akik zászlóik alatt egyforma zsákruhákba öltözve vezették a bűnbánó zarándokmeneteket. Néri Szent Fülöp elindította a hét templom, vagyis a Szent Péter-, Szent Pál-, Szent Lőrinc-, Szent Sebestyén-, Szent János-, Jeruzsálemi Szent Kereszt-templom és a Santa Maria Maggiore látogatásának szokását.

VIII. Kelemen (1592-1605)

1600: A korabeli krónikák szerint ebben a szentévben olyan méreteket öltött a részvétel a zarándoklatokon és a vallásos buzgóság az előző évekhez képest, hogy ez csak a Trentói zsinathoz kötődő lelki megújulás gyümölcseként értékelhető. A szentévet az *Annus Domini placabilis* című bullával rendelték el 1599. május 19-én, amelyet a világ minden püspökének címzett rövid levél követett, amellyel a pápa arra buzdította őket, hogy gondosan készítsék elő a jubileumot, és ők is jöjjenek Rómába kegyes zarándoklattal, példát adva a híveknek. A pápa, miközben a város összes harangja zúgott, és eldördültek az Angyalvár üdvözlő ágyú,

ünnepélyesen megnyitotta a Szent Péter-bazilika szent kapuját 1599. december 31-én, és ezzel megkezdődött a szentév.

VIII. Orbán (1623-1644)

1625: Az európai politikai helyzet nem volt a legkedvezőbb, bár teljesen lefoglalta a Róma sértetlenségének megőrzése érdekében való politizálás, VIII. Orbán pápa nem vonta ki magát a jubileum előkészítéséért végzett munka alól sem, amelyet az *Omnes gentes plaudite manibus* kezdetű bullával hirdetett ki 1624. április 29-én. Ezt a dokumentumot a személyes, társadalmi és egyházi, lelki megújulásra felszólító bibliai idézetek gazdagították. Az ezt követő bullákkal, a Porziunca-kápolnában (Santa Maria degli Angeli — Assisi) folyamatosan elnyerhető teljes búcsú kivételével minden más búcsút felfüggesztett a szentév idejére. Attól való félelmében, hogy a nagyarányú zarándoklat a Dél-Itáliában dúló járvány gyors terjedését vonja magával, a pápa elrendelte, hogy a falakon kívüli Szent Pál-bazilika helyett a híres Mária-kegyhely, a Santa Maria in Trastevere legyen a látogatások célja, amelynek Szent Kapuját maga a Szentatya nyitotta meg. Másik fontos újítás, amelyet a *Pontificia sollicitudo* című, 1625. január 25-én kiadott bulla jelez, amellyel a pápa a szentévek történetében első alkalommal jubileumi búcsút ad a klauzúrákban élőknek és mindazoknak, akiknek súlyos akadályokba ütközik, hogy rituális zarándoklat keretében Rómába jöjjenek.

X. Ince (1644-1655)

1650: X. Ince 1649. május 4-én az *Appropinquat* című bullával rendelte el a jubileumot, az európai hatalmi konfliktusok szempontjából viszonylag nyugodt időszakban, és még ugyanazon év karácsonyának vigiliáján meg is nyitotta a Szent Péter-bazilikában. Ez az esemény nem csupán zarándokokat vonzott Rómába, hanem számos nagykövetet és az európai hatalmak képviselőit, akiknek a jelenléte hivatalosan is a megbékélés és a közvetítés feladatát ruházta a pápaságra. Jubileumi búcsút nyerhettek meghatározott feltételek mellett a szerzetesnők, anakeríták és remeték, a bebörtönzöttek és a betegek. Ebből az alkalmából átépítették a Lateráni Szent János-bazilikát, amely a Vatikáni-bazilikával

együtt megkapta „A Világegyetem Egyházainak Feje és Anyja” titulust: „az egyik, mint a harcos apostoli és katolikus egyház jelképe, a másik (a Lateráni), mint az első püspökség első székhelye és feje, és mint ilyen, első a világ katedrálisai között”.

X. Kelemen (1670-1676)

1675: X. Kelemen pápa számos, a Róma városában az 1675-ös szentév megnyitását megelőzően elvégzendő felújításokra és átépítésekre vonatkozó rendeletet adott ki. Ez volt az első alkalom, hogy a VII. Sándor pápasága idején épített Szent Péter-bazilika méltóságot sugárzó oszlopai között fogadták a világ minden tájáról érkező zarándokok ezreit. Az *Ad apostolicae vocis oraculum* kezdetű kihirdető bullát 1674. május 3-án olvasták fel áldozócsütörtökön a Szent Péter-bazilika előcsarnokában, és advent negyedik vasárnapján nyitották meg a Quirinale-palota központi erkélyéről, a XIII. Gergely pápa által bevezetett szokásnak megfelelően a két ünnep szimbolikus értelme alapján: a mennybemenetel megnyitotta a Paradicsom kapuit a bűnbánó emberek előtt, az advent végével lezárul az óév, és beléphetnek a jubileumi évbe. A szokásoknak megfelelően a Porciunkula kivételével a jubileumi időre felfüggesztették a többi búcsú lehetőségét, és azok számára, akik nem tudtak Rómába eljutni, bizonyos feltételek mellett lehetővé vált a búcsú elnyerése.

XII. Ince (1691-1700) és XI. Kelemen (1700-1721)

Az 1700-as év a felvilágosodás korának szentévé a *Regi saeculorum* című bullával hirdette ki XII. Ince pápa 1699. május 18-án, amelyet a szerzetesek és a világiak részvételét szabályozó két másik dokumentum követett. Az „értelem fényébe” vetett hit áthatotta a vallási környezetet is, ezt jelzi a számos teológiai és egyháztani természetű vita és ellentmondás, mint például a janzenizmus és a gallikanizmus. A szentév, számos spirituális kiváltsággal a katolikus egyház tanához és tekintélyéhez való állhatatos hűsége hívta fel a figyelmet. A pápa gyenge egészségi állapota nem tette lehetővé, hogy személyesen nyissa meg a jubileumot, ezt a feladatot Emanuele Bouillon bíborosra bízta; a többi bíboros a

jubileum más ceremóniáit végezte, de maga a pápa, amikor a legjobb egészségnek örvendett, egyszerű zarándokként akart elindulni, hogy meglátogassa a rituálénak megfelelően kijelölt templomokat. XII. Ince szeptember 27-én halt meg, így a szentévet utódja, XI. Kelemen zárta le, akit még az év november 23-án választottak pápává. A jubileum berekesztését egy másik esemény is megzavarta: a Tiberis megáradása, amely miatt megközelíthetetlenül vált a falakon kívüli Szent Pál-bazilika, így a Szentatya, elődjéhez hasonlóan, helyette a Santa Maria in Trastevere-bazilikát jelölte ki a zarándoklatok céljául, és itt is zárta be a Szent Kaput.

XIII. Benedek (1724-1730)

1725. XIII. Benedek pápa, akit 1724. május 19-én választottak meg, nagy lelkipásztori buzgalommal éppen egy hónappal megválasztása után a *Redemptor et Dominus noster* bullával elrendelte a jubileumot, megerősítette elődjének, XIII. Ince pápának a jubileumi évre való felkészülésről kiadott határozatait. Felszólított a bűnbánatban és imádságban való ünneplésre, emlékeztetett a liturgikus szertartások egyszerűségére és méltóságteljességére. Szigorú szabályokat vezetett be a búcsú elnyerésére, amelyek a Porziunculára is vonatkoztak. Ő maga is több alkalommal végigjárta a jubileumi bazilikákat, és a kor leghűresebb prédikátorait hívta meg a római templomokba az egész szentév során. Zsinatot hirdetett ki a római provincia számára a Lateráni-bazilikában, számos érsek jelenlétével, és egész napokat töltött imádsággal és meditációval a Santa Maria sopra Minerva-templomban. Nem hanyagolta el a jubileum pusztán szervezési vonatkozásait sem, amelyek a zarándokok méltó elhelyezését szolgálták és készítették elő. A várost gazdagító számtalan művészeti és építészeti alkotás között volt a Piazza di Spagnán a Trinità dei Monti-templom csodálatos lépcsősora, amelyet éppen a szentévben avattak fel. Másik jelentős esemény volt a Szentév alkalmából Redemptorista atyák által kiváltott 370 rabszolga befogadása a Legszentebb Háromságról elnevezett Confraternitás római menedékházába, ahová a pápa többször is ellátogatott, hogy vigaszt nyújtson számukra.